

ako bi se ne bil najdel hvalevredni mož, ki je brez dobička, brez vse zaveze naše z veseljem meni v svojem zaupanju toliko denarja položil, da je mogoče trasiranje izpeljati in tako ni treba skrbeti za denarje drugod, kar bi prav veliko in težko bilo, ker bode treba skor do 20.000 gold. za trasiranje vse.

Važnost dolenske železne ceste je očitna, ona ima veliko sveta rodovitnega, deloma še tudi neobdelanega. Tam je veliko borštov, ali tako ločena od clega sveta, kakor so do zdaj, ne morejo borštni pridelki se drago prodajati, kdor pozná kulturo po Dolenskem, mora razvideti, da dolenska stran ima prav veliko moči v sebi in ta železnica je jako potrebna za zapuščeno dolensko stran, kakor gorenska. Koliko blagá leži v borštih, koliko v vinogradih in koliko je tudi družih sredstev za fabrike, za tvornice! V Kočevji in Črnomlju obilo premoga leži, in na več krajih še dosti železne rude. Železnica bode pot odprla in industrijo jako povzdignila, brez nje pa bode dolenska stran še bolj padla v siromaštvo. Železna cesta je za Dolensko tako neobhodno potrebna, da morebiti za Gorenško ni bila bolj potrebna, ker ne leži tako daleč preč od glavne ceste, kakor pa veči del dolenskih krajev.

Ta železnica pa ni samo za dolensko stran, temveč tudi za Gorenško in sploh za nas, ki smo Kranjci, jako važna. Ta-le železnica, ki ima peljati po Dolenskem, pride v Karlovcu v dotiko z zdanjo hrvaško železnico, z drugo, ki se namerava iz Siska v Karlovec, ktera pride potem v Reko in s to se ima zvezati železnica dalmatinska, ktero država na stroške državne trasira, kajti potrebna je sploh, in posebno iz strateških obzirov. Kam pa še peljá železnica od Karlovca naprej? Če se bode to spolnilo v prihodnjem času, peljá cesta naprej čez Novi v Sarajevo, in je najbliža pot v Turčijo, Grecijo do Salonika, ki leži nasproti Aleksandrije. Ta cesta je najkrajša, ki veže Aleksandrijo najbliže, bliže kot čez Carigrad, z Londonom in Parizom, in kadar bode enkrat Suez-Kanal predrt, bode konečno vendar Aleksandrija glavno kupčijsko mesto, kakor je že enkrat bilo. Tako se zná zgoditi, kar v duhu vidim, da bode enkrat dolenska železnica zveza vseh evropskih železnic od juga proti severu.

Toliko za danes. Statističnih dat danes ne bodem razkladal; imam jih nekoliko v rokah, morebiti jih k poročilu pridenem. Ali iz tega je vendar važnost dolenske železnice jasna in nadjam se, da deželni zbor ne bode drugače mislil, da bode potrdil moj predlog, ki je bil podpisan od vseh poslancev deželnega zbora. Čas nam odhaja in zato le stavim prošnjo, da se moj predlog oddá gospodarskemu odboru, da ga on pretrese in po tem o njem v kratkem poroča deželnemu zboru in da naj poročuje, kaj ima deželni zbor storiti, da kolikor mogoče podpira to važno napravo železnice po Dolenskem. (Živahna občna pohvala.)

Znanstvene stvari.

Sporočilo

o XII. odborovi seji slovenske Matice

v Ljubljani 15. oktobra.

Tajnikovo sporočilo se je glasilo tako-le:

„O 4. občnem zboru bila je glavni knjigi zadnja številka	1493
a danes jej je	1512
prirastlo je Matici toraj	19 novih udov, med kterimi sta dva ustanovnika.

Ker ima po novih pravilih (2. §.) le odbor pravico, sprejemati ude, zato naj sl. odbor danes izreče, kako

se je odslé ravnati pri sprejemanju novih udov. (Odbor sklene: da se v denarni zapisnik zapiše vsak ud, ki se oglasi, v druge knjige pa še le potem, ko ga odbor sprejme med Maticarje.)

Vsem dosedanjim in tudi tistim novim udom, ki so donesek plačala za 1868. leta, poslale so se knjige, letos izdane. Naj slavni odbor (po 2. §.) odobri to ravnanje ter izreče, da se sme tako ravnati, dokler bode še kaj koledarjev. (Odbor pritrdi.)

Osem odbornikov je ustmeno privolilo, da g. blagajnik 50 gold. priplača sl. čitalnici za stroške, ktere bo imela z veliko besedo o občnem maticinem zboru. Naj slavni odbor danes pritrdi temu izdatku. (Odbor potrdi ta izdatek.)

Naj slavni odbor določi, kdo bode s predsednikom vred podpisaval vsa društvena pisma in oznanila? (§. 14. Mat. pr.). (Odbor prepusti predsedniku, da si izbere tega odbornika.)

Maticina pravila, odobrena pri IV. občnem zboru, so se po postavi od 15. novembra 1867. leta c. k. deželnemu poglavarstvu predložila 22. avgusta t. l. s prošnjo, da nam precej potrdi to naznanilo. Slavno deželno poglavarstvo do 13. septembra ni izdalo prepovedi, toraj bi bila Matica na podlagi novih pravil smela začeti svoje delovanje. Da pa Matica ima izpričbo, da obstoji in da ima pravni obstanek za javno in državljsko občenje, vložili smo včeraj prošnjo za to izpričbo. — A glej, prav včeraj nam je po magistratu došel odpis od 17. septembra t. l., št. 5877, v kterem c. k. državna vlada naznanja, da Matici ne brani ravnati se po novih pravilih.

Pri tej priliki nasvetujem: a) Naj slavni odbor izvoli odsek, da osnuje opravljeni red na podlagi novih pravil; b) naj se novih pravil napravi 500 iztisov za družbenike, ki poslé pristopijo k Matici, kajti sedanji udje jih najdejo v sporočilu, tiskanem v letošnjem koledarju str. 41.—43. (Odbor naroči odseku za izdavanje knjig, da sestavi opravljeni red, in odobri drugi predlog.)

S pripravami za „naučni slovník“, ki ga Matica izdá po sklepu IV. občnega zbora, se odsek za izdavanje knjig še ni utegnul pečati.

Vsi odborniki, izvoljeni v IV. občnem zboru, so sprejeli izvolitev.

Došlo nam je pismo, s kterim ilirska Matica naši Matici daruje St. Vrazovo literarno zapuščino. Izročilo se je to pismo odseku za nabiranje narodnega blagá, kteri bode pozneje sporočal o njem.

Kot poročevalec odseka za izdavanje knjig poročam naslednje:

a) Gosp. Cigale je poslovenil imenstvo avstrijske carevine in ga po dogovoru poslal naravnost bibliogr. ustavu v Hildburghausen. Ta ustav nam je pa Cigaletov izdelek poslal z listom od 16. sept. 1868. l., v kterem piše, da po tem načinu ne more izvršiti slovenskega atlanta, ker je poslovenjenih 1353 imen, kterih ni moč vrezati poleg nemških tako, da bi se dala brati na zemljevidu.

Odsek za izdavanje knjig je pogledal v list od 12. marca 1868. leta, v kterem Hildburghausenski ustav daje Matici nasvèt, kako naj na svetlo dá slovenski atlant, in je našel, da je ustav takrat pisal tako, kakor je poročal tajnik, namreč da se namesto nemških imen tiskajo slovenska.

Odsek za izdavanje knjig je sklenil, da se imenovanemu ustavu razkaže razlika nasveta od 12. marca in lista od 16. septembra t. l.; potem pa, če ustav ne ostane pri prvem nasvetu, da nastopi drugo pot, morda to, da se v dogovor spusti ali z bakrorezcem Videkijem na Dunaji, ki se je bil Matici ponudil za to delo še le

potem, ko smo se pogajali z Hildburghausenskim ustavom, ali pa z založiteljem hrvaškega atlanta. (Odbor odobri ta nasvêt.) (Kon. prih.)

Slovstvene stvari.

Besedoslovje,

kako se je začelo in kak napredek je do sedaj storilo.

Spisal J. Šólar

v programu ljubljanske gimnazije za leto 1868.

Na malo stranéh (11) nam razlaga vže po slovnikiških člankih dobroznani g. pisatelj obilno gradiva raztolmačevaje dosedanji napredek besedovja, zvesto se držé zgodovine novejšega, vzlásti, kakor pri tem poslu drugače mogoče ni, primerjavnega jezikoznanstva. Le-ta vednost je mimogredé opomnjeno v malo (5) desetletjih toliko napredovala, da težko ktera toliko ter je posvetila v marsiktero temno stran družih vednosti, ki potrebujejo jezikoznanstva tam, kamor noben drugi izvirnik ne vé in ne more naprej.

Z veseljem pozdravljamo sestavek, ker nam daja poroštvo, da se tudi pri nas, po izgledu največega slovanskega jezikoznanca Fr. Miklošiča, začénja ceniti primerjavno jezikoznanstvo, kajti pri vsej jezikovej znanosti ostajamo vendar le polovičarji in razlaga se suče vedno na površji, ne prešinja celega jezikovega stroja, ako se nismo na tenko ogledali po tem obširnem polji, ako ne poznamo rezultatov tû dobljenih. Pisatelj dobro dokazuje, kako plitvo je bilo razlaganje besedi pred letom 1816., to je, pred onim letom, ko je bil temelj postavil novej vednosti jezikoznanskej Fr. Bopp, mož, ki je do najnovejših časov neumorno delal na tem polji ter ravno še doživel petdesetletnico utemeljenja. Ali tudi pozneje se je v tem oddelku jezika mnogo grešilo in kar je na priliko, da imam posebno Slovane v smislu, Dankovsky pisal, je res malo manj vredno od onega, na kar je zidal sicer po pravici cenjeni pesnik „Slavy dcere „svojo“ Staroitalijo slavjansko“, kajti v obojnem je načelo napačno, preiskava površna, na nikakoršne zakone, ampak na lastno voljo oprta. Take in enake preiskave so bile dosta krive, da so se klasični filologi ogibali nove vednosti ter se jih še danes mnogo nekaj sramežljivo njej nasproti drži, dasiravno so drugi, kakor G. Curtius, L. Meyer in drugi vže davno razkrili veliko vrednost primerjavnega jezikoznanstva tudi za latinščino ter grščino.

Velika sreča za novo pot v preiskovanji jezikovega stroja so bila z Boppovim skoro enakodobna preiskovanja J. Grimma, ki je prvi spoznal veliko vrednost zgodovine jezika ter konči dospel do zakona, brez kterege bi bilo tudi vse primerjavanje enostrano ostalo. Koliko je Bopp v svojem prvem spisu dosegel in kaj v svojej primerjavnej slovnici indoevropskih jezikov, ki se ravno v tretje natiskuje, dodal, koliki upliv je imel Grimmov zakon na novo vednost, vse to je v spisu, dasiravno ne obširno, pa vendar precej dognano, le tû in tam nekaj površno, povedano. Žalimo pa, da g. pisatelju ni poblíže znan Boppov „vergleichendes accentuationssystem“, ker bi se bil dal spis še na tej podlagi bolj dovršiti in malenkosti odstraniti. Onemu, ki preiskave sam pozná ter si lahko dodaja, kar je pisatelju v peresu ostalo, bode spis ljubši nego onemu, ki bi se rad iž njega kaj dovršnega naučil in si zdaj tû zdaj tam ne vé pomagati. Tako na pr. bi bilo marsikaj jasniše, ko bi bilo primerjano, kakor bi vselej moralo biti, staroslovensko, molcé o tem, da časi z novoslovenščino še ne izhajamo (pr. aorist, imperfekt, part.

praes. pass. itd. *). Pisatelj tedaj jemlje v primerjanje napačno novoslovenski, v oblikah vže mnogo spačenejši od matere svoje. Ako človek pozná pravo vrednost staroslovenskih polglasnikov (ъ ъ) ter dalje ne pozabi da staroslovenščina navadno končnih soglasnikov po nekem zakonu ne mara, si bode supin, infinitiv, particip in druge veliko laže raztolmačil nego po poti nove slovenščine. Kdor tako primerja, ne stoji na vrhuncu vednosti, ker zgodovino jezikovo prezira. Tega pota se držé ostane veliko nejasnega, kar se po staroslovensko čisto lahko razjasni. Veča jasnost bi bila želeti tudi v izgledih za kazavne korenike (kar je o ta rečeno, celó ni prav). Napaka tukaj se nam pa zdí ta, da ni, kjer bi tako podučilno bilo, sanskrta tertium comparationis. Ta jezik je med ariškimi največ in tudi največ starinskega ohranil. S tem pa ni rečeno, da bi moral le ta edin jezik vselej in povsod biti edinopraven; to mnenje, da-si zeló razširjeno, vendar ni pravo, kakor nas prava vednost zopet in zopet uči. Češče bode na pr. zenda, zdaj zopet litvanščina, pa zopet germanščina itd. bolj razjasnila temna mesta staroslovenščini ali slovanščini sploh, kakor poprej navedeni jezik, kteremu je tudi večkrat dobivati od sorodnih jezikov svitlobe. Naravni jezikov zakon je tukaj tak, da se na enem polji dobljeno, dobro porabi na drugem.

Prav dobro izpeljano pa je, kar je povedano o obširu indoevropskih korenik in o njihovem prestvarjanji, in tudi ono, kar je o nastanku in zlaganji besed rečeno, je pravo; le radi bi, da bi pri tem sestavek ne bil ostal, ampak tudi kaj natančnejšega še povedal o složenih besedah, o notranjem nastanku besedi, o uplivu naglasa na stvor besedni in drugo, kar še seza le-sem. Rajše bi bili imeli, ko bi bil prostor, za zgodovinske črtice**) in za neke razvrstitve porabljen, ki, da-si Schleicherjeve, vendar nimajo pravice v učeno knjigo (primeri o tem letošnji letnik Kuhnovega časopisa), ostal za to, da bi nas bil pisatelj peljal dalje v skrivna pota besedoslovja. Kar nam pripoveduje razprava o dosedanjem napredku v besedoslovji, je anatomska preiskava o mrtvem truplu, če smem tako reči, jezikovem. Jezikoznanec na tej stopinji je čisto podoben anatomu, ki ima pred seboj človeški kadaver in do male pike preiskuje stroj truplu, a se ne zmeni, kako so združeni posamesni organi ter v kterej zvezi so z duševnimi zmožnosti. Ni dosta, da vemo, kakošen je jezik, treba, da si tudi raztolmačimo, v kakej zvezi stoji z duhom narodnim, z duhom človeškim. Besedovje na tej stopinji se zamakne v prvotni pomen besedi ter nam odkriva celo duševno bistvenost ljudsko celó v dôbi, kamor zgodovina seči ne more. Odpre nam knjigo, v kateri stojé zapisana dela, ktera so nam priča, da je bil slovanski národ na precejšnji stopinji omike vže takrat, ki še ni bil razdeljen na toliko narodičev, kakor je denes vidimo pred seboj. Besedovje po tej poti razkrito je pravo zrcalo narodove duše. Da bi bil spis to dosegel, trebalo bi seznanoti si na tenko s preiskavami W. Humboldta, Heyseja in dalje one šole, ki ima svoj organ v „zeitschrift für völker-

*) Sploh naj pa bode opomnjeno, da spis ne ostaja povsod pri svojem predmetu, ampak uhaja rad v oblikovje, česar pa ne štejem ravno spisu v kvar, da-si bi bilo lahko ločiti. Primeri, ravno iz oblikovja stavljeni, tedaj niso naša krivda, ampak doslednost pisateljevega načela. Pis.

**) Do zdaj se je sploh mislilo, da je bil Anglež William Jones prvi, ki je spoznal vzajemnost sanskrte z evropskimi sorodnimi jeziki in tudi naš spis je tega mnenja. M. Bréal pa je dokazal (v vvodu k prestavi Boppove slovnice indoevr. jez.), da je te časti vreden Francoz Coeurdoux po razpravi, ktero je leta 1767. predložil francoskej akademiji. (Prim. „zeitschrift für vergl. sprachforschung“ XVI. 318. in ravno izišli spis Hattalov „početne skupine suglasah hrvatskih i srbskih“ str. 7). Pis.

Znanstvene stvari.

Sporočilo

o XII. odborovi seji slovenske Matice

v Ljubljani 15. oktobra.

(Konec.)

b) Za slovenjenje Schödlerjeve knjige „Buch der Natur“ se na javni poziv ni oglasil nikdo; zato se je poročevalec pismeno obrnil do znanih pisateljev s prošnjo, naj blagovolijo vdeležiti se tega važnega dela in naznaniti, kateri predmet hoče vsakteri prevzeti. — Po tej poti smo dospeli do tega, da je:

1. g. Erjavec obljubil izdelati „kemijo“, „mineralogijo“ in „zoologijo“;
2. g. Tušek „fiziko“ in „botaniko“;
3. g. Vil. Ogrinec „astronomijo“, in
4. g. J. Zajec „geognozijo.“

Od petega pisatelja nismo dobili odgovora.

Odsek je pretresel te ponudbe in nasvetuje:

- a) Naj slavni odbor poslovenjenje imenovane knjige izroči omenjenim pisateljem;
- b) naj slavni odbor za to delo odloči plačo kakor za izvirna dela;
- c) naj slavni odbor pooblasti odsek, da iz matičinega zaklada preskrbi vse podobe, ki jih ima Schödlerjeva knjiga. (Odbor pritrdi vsem trem nasvetom.)

c) Gosp. Matija Žvanut nam od besede do besede piše to-le: „Gosp. Koseski (Vesel) je pripravljen svoje spise Matici izročiti, da je tiska, al s pogojem, da se mu ne popravlja izvirnik; on ima najme uže dovršenih i priredjenih pet prevodov iz Ruskega, ki obsegajo okoli 4000 vrstic, namreč: „Car Sattan“, „mrtva carevna“, „bakši sarajski vodomet“, „kavkaški vjetnik“, „ribič i ribica“. — Vsa ostala svoja dela kašnje tudi odstopi Matici. V tem smislu naj bi sl. Mat. odbor pisal gosp. Veselu.

Odsek nasvetuje:

Naj slavni odbor z zahvalo sprejme to velikodušno ponudbo ter naj v omenjenem smislu piše g. Koseskiju. (Odbor navdušeno odobri ta predlog.)

d) Gosp. Oroslav Caf je Matici z nekterimi opazkami, ktere bodo vodilo dotičnemu odseku, poslal dva sešitka „narodnih pesem“; dotični list sklepa z naslednjo obljubo: „Draga Matica! To ti pa že zdaj obetam, ka boš vseh mojih slov. in slav. spisov pravna naslednica. Bog te ohrani in krepil!

Na Ptuju 25. sept. 1868.

Oroslav Caf l. r.
beneficiat.

Odsek nasvetuje:

- 1) Naj slavni odbor g. O. Cafu izreče zahvalo za poslani dar in storjeni obet;
- 2) naj se to pismo z darom vred izroči odseku za nabiranje narodnega blagá. (Odbor z veseljem sprejme prvi predlog in pritrdi drugemu nasvetu.)
- e) Prejeli smo ponudbo, ki se glasi tako-le:
„Ponudiva se jaz in moj tovarš gospod profesor Majciger sestaviti slovanski narodopis, ako ga slavna slovenska Matica prevzeme v natis. Načrt bi bil ta:

V vvodu bi bili članki: I. Indoevropski narodi. II. Slovani v praveku in njihova omika. III. Imena in sela starodavnih Slovanov deloma naročito imenovana deloma zasledovana v grških in latinskih pisateljih, zgodovinsko dognani podatki, dozdevno mnenje, nasprotniške trditve. IV. Šelitev Slovanov in delitev v različna narečja in plemena. V. Ostanki zginolih Slovanov. VI. Značaj občeslovanski, mitologija in jezik staroslovanski.

Glavna knjiga bi imela štiri dele:

A. Jugoslovani v štirih vrstah za Slovence, Hrvate, Srbe in Bulgare.

B. Čehi in Slovaki v dveh različnih vrstah.

C. Poljaki.

D. Rusi.

Severni Srbi ali Lužičani bi se vvrstili v V. članek vvida. Vsak del bi imel statistiko, pregled vnanje zgodovine, notranjo zgodovino kot razvitek društvenega življenja in prava, noše, jezik, literaturo, vede in umetnosti.

V statistiko, ki bi obsegala glavno polovico vsakega dela, bi se vzel kratek popis bivališča, ljudi po številu, omiki, po razrečji verski in politiški delitvi, in popis narodnega gospodarstva. Ostale stroke bi obsegale vse skup drugo polovico in bi se vsaktera razširila ali skrčila po različnosti in posebnosti posamesnega plemena.

Nektere oddelke bi pisala sama, za nektere bi dobila pisatelje v pomoč in knjiga bi utegnila obseči 20 do 25 pól v véliki osmerki, in sicer okoli 5 pól vvod, 15 do 20 pól pa glavna knjiga, 3 do 6 pól pride na vsak del po različnosti plemena. Če pa bi slavna Matica račila za jezikovne poskušnje, kakor je v Šafařikovem slovenskem narodopisu, še kaj pridati in sicer za rusko, bulgarsko, srbsko v cirilici tiskano, za severno-srbsko, poljsko in česko narečje po $\frac{1}{2}$ — 1 pól za vsako narečje s prestavo slovensko vred, utegnilo bi kakih 4 pól še prirasti.

Vvod utegne nadomestiti prestavo Šafařikovih slovanskih starožitnosti, in knjiga utegne našemu občinstvu in udom Matičinim služiti.

Vsakako pa bi se moral Šafařikov slovanski zemljovid v slovenski izdaji pridati, to se lahko zgodi tudi v slovenskem atlantu, če bo tega atlanta oblika primerna.

V natis bi prišla ta knjiga meseca sušca 1870. l. Izvirniki bi bili Šafařikove knjige in druge v českem „naučnem slovníku“, na dotičnih mestih imenovane, ki jih nekoliko že tudi sl. Matica shranjuje in pa „naučni slovník.“

Pri sv. Ani v slovenskih gorica 21. kimovca 1868.

Josip Šuman.“

Odsek predlaga:

Naj slavni odbor z zahvalo sprejme to ponudbo in odobri osnovo obetanega rokopisa! (Odbor sprejme ta nasvet.)

f) Gosp. M. Godec, zdravnik v mestni tržaški bolnici, piše, da bi rad pisal „slovensko-laško slovníco.“

Ker se enaka ponudba obeta še od druge strani, zato odsek nasvetuje:

Naj slavni odbor sklene, da se, predno se odgovori g. Godcu, počaka obetana ponudba. (Odbor pritrdi temu nasvetu.)

g) Vodopivčev rokopis „Slov. Zidar“ nam je g. Tomšič izročil z ustmenim sporočilom, da je skoro gola prestava šolske knjige Gabrieli-jeve o graditeljstvu, ktera se sedaj rabi v 3. razredu na nekterih nižih realkah, da je premalo praktična, da toraj prav ne ustreza potrebam, za ktere Matica želi izdati knjigo. — 5. avgusta t. l. nam je g. V. Kubelka poslal 12 pól obljubljenega svojega rokopisa v nemškem jeziku pisane, na pregled, češ, da hoče on sam najti predstavljavca, ako Matičin odbor izreče, da mu je všeč osnova in obravnava tega predmeta.

Odsek za izdavanje knjig nasvetuje:

Naj slavni odbor za presojo omenjenih rokopisov izvoli poseben odsek izmed izvedencev. (Sprejet je bil dr. Costov predlog, da se izdaja te knjige za sedaj odloži in rokopisi vrnejo pisateljem, ako jih želé.)

h) Gosp. Levstik v listu od 1. oktobra t. l. prosi, naj mu slavni odbor dovoli, da Vodnikov rokopis dovršen podá v enem mesecu. Tajnik mu je ustmeno dovolil ta obrok. Naj slavni odbor pritrđi tej dovolitvi. (Odbor pritrđi.)

Po tem takem se za trdno nadjamo, da ta rokopis pojde meseca novembra v tiskarnico. *)

Poziv.

Po nasvetu čast. gosp. Ferd. Kočevarja je Matičin odbor v seji 15. oktobra l. l., naročivši si od Matice ilirske literarno zapaščino Stanko-Vrazovo, sklenil tudi sprejemati nabirke doslej še ne priobčenih: 1) narodnih pesem, 2) narodnih pripovedek, 3) narodnih prigovorov, 4) narodnih običajev, na pr. o raznih letnih časih, godovih, ženitvah itd., — vraž, iger in plesov, 5) krajnih in osebnih imen.

Nabrano gradivo se ima slednjič pregledati in pretesti, kar se ga bo priobčenja vrednega spoznalo, natisniti in dotičnim gg. nabiralcem, ako bodo zahtevali, za natisnjeno blago navadna nagrada plačati, drugo pa v Matičini knjižnici shraniti. Za nabiranje se je določilo dve leti časa. Poslane nabirke v rokopisih se bodo tudi nefrankirane sprejemale.

Važnost in potreba take zbirke je tem očitnejša, čem bolj so se dandanašnji lepe stare šege bistroumne in čilega našega naroda, toliko narodom mejaka, jele zlasti iz mest in viših stanov umikati in pozabivati, in čem manj se dozda s takimi, vse družbinsko gibanje naših rojakov v podablajočimi zbirkami ponašati zamoremo. Zatorej Matičin odbor vabi vse častitljive rodoljube, naj po svojih krajih in prebivališčih zasledujejo vse narodno blago, spadajoče v zgorej omenjeno področje, ter naj je zapisujejo z dostavkom, v katerem kraji, in ako je moč, kako daleč na okoli se ta ali uni običaj nahaja. Da pa taka zbirka tudi za jezikoznanstvo ne bo brez vspeha, naj se pesmi, pripovedke, prislovice in imeniki napišejo, kolikor je mogoče, z vsemi posebnostmi ljudske izreke, celó besednih povdarkov ne izvzemši. Pesmam pa naj se dodajo, če je moč, tudi napevi.

Nabirke naj se pošiljajo odboru Matičinemu v Ljubljano. Vsak nabiralec naj blagovoli ob enem tudi svoje prebivališče in svoj stan naznaniti, da se mu bo moglo dopisati, ako bo potreba.

V Ljubljani o vseh Svetih 1868.

Odbor slovenske Matice.

Národne stvari.

Tabor šempaški.

(Konec.)

Odborov predsednik in začetnik taborskih priprav, g. dr. Lavrič, začne zbor s primernim govorom, razlaga in povdarja važnost tacih shodov in naznani, da bo treba voliti zboru župana ali predsednika; pa ni še bil dobro izgovoril, ko je že vsa množica njega za predsednika zahtevala.

Zdaj se je začelo vse po programu vršiti. Govorili so: o 1. točki (o zedinjenji vseh Slovencev po postavni poti) dr. Tonkli in za njim o isti točki dr. Vošnjak, kateri je prinesel taboru pozdrav od štarskih bratov;

o 2. točki (vpeljanji slov. jezika v šole) je govoril g. Nabergoj; o 3. točki (slovenskem uradovanju) oddavši predsedništvo g. dr. Žigon-u, govoril je dr. Lavrič; o 4. točki (o podelovanju javnih služeb domačinom) g. V. Dolenc, privatni uradnik v Gorici; o 5. točki (slov. uradovanju v škofijskih in cerkvenih uradih) g. E. Klavžar; o 6. točki (o napravi glavnih šol na Goriškem s pridruženim poučevanjem v kmetijstvu) g. J. Živec, posestnik in predsednik čitalnice v Skopem na Krasu. — Dr. Lavrič je na to svoj končni govor imel; izrazilši svoje veselje, da je ta dan doživel, je pohvalil ljudstvo za izgledno obnašanje. Dr. Tonkli je prebral pozdravilne telegrame, ki so došli od dr. Bleiweisa in dr. Coste, od društva za brambo narodnih pravic in od Sokola v Ljubljani, od čitalnice Barkolske in Rojanske pri Trstu, od Slovencev Savinske doline (iz Celja), od čitalnice Mariborske, od „Slovenije“ in „Slovenske besede“ v Gradcu. Dr. Lavrič je čital dva pozdravilna dopisa iz Pivke in Barke; v prvem se izrazuje želja, da bi se spomladi napravil tabor na Pivki. Poslednjič je še g. Mat. Doljak, župan Solkanski, spregovoril par besedí, rekoč, da, kar se je danes storilo, je le sejanje; želó da se ne bo že brž jutre, ampak pozneje, samo da bodo sejanci na njivo in setev pazili, da žito dozori.

Izmed pomenljivejših in sijajnejših momentov med zborovanjem (povrh v vvodu navedenih) naj omenimo te-le: 1) Primerno in jako razumno pritrjevanje poslušalcev, kteremu se je videlo, da ni umetnija klakêrjev (slišati je bilo: „hočemo“, „zahtevamo“, „zedinimo se“, „zediti se hočemo“, „žalostno res“, „krivica, krivica“, „v našem jeziku naj se nam piše“, „ploskanje, dobro- in živio-klicanje itd. itd.); 2) nepopisljivo navdušeno pozdravljanje dr. Vošnjaka, ko je bil po govoru na govorišče poklican; 3) prirčno gromovito živio-klicanje dr. Bleiweis-u, ko se je njegov in Costov telegram prebral; 4) da so bili skoraj sami zreli možki; 5) da se niso ganili z mesta, da-si so trajali govori čez dve uri in je bila gnječa bolj kakor o shodih v cerkvi; 6) zgledni red, da se ni čisto nič nevsječnega pripetilo, ne pri zboru ne potlej (samo 5 žandarjev je bilo tam za pričo, da ni bilo nikake straže treba); 7) vsi od konca do kraja dobro ubrani govorili, samo da so bili nekteri za ljudstvo gledé na izraze previsoki; 8) gromovito živio-klicanje cesarju.

Pravih taborcev število se ceni na kakih 8 do 10 tisuč; gledalcev meščanav od strani je bilo tudi še precej. Teh in unih pa bi bilo še na tisoče več, ko ne bi se bile raznašale gori opisane govornice po mestu in deželi. Zastav pred odrom z raznimi primernimi napisi bilo je (ako se nisem uštel) 25.

Po končanem zborovanju se je zbralo na odru kakih 50 pevcev, Tominskih, Kanalskih, dijaških, iz Razdrtega, Rihenberg, Dornberga, Komna itd. itd.; peli so „Naprej“, „Hej Slovenci“ in mnogo družih pesem. O mraku so se zapalili umetni ognji v narodnih barvah in s prislovico „Složimo se“! Ob enem smo zagledali po vrhah na Krasu in ob Čavnu velike krese. Al zdajci je začelo rosiťi nebo svoj blagoslov na opravljeno velevažno opravilo, in, kar ni bilo ušlo ljudí domú, so se stiskali v Spacapanovi gostilnici in v Šempaskih krémah, kjer ni bilo veselega prepevanja ne konca ne kraja. Duša ponočnega razveseljevanja pa je bil Tominski pevski zbor pri Šempasu. Tam je bil taborov odbor in so se odmevale mnoge napitnice narodnim stvarém in možém veljajoče.

H koncu moram še povedati, da največo zaslugo zastran pripravljanja za tabor ima deželni uradnik g. E. Klavžar.

*) V „Slov. Narodu“, ki je svoje sporočilo o XII. odborovi seji menda posnel le po „Triglavu“, bere se toliko zmot in neresnic, da je opravičena prošnja, naj se on, ki bi kedaj hotel govoriti ali pisati o tej seji, ravna po tem izvestju.